

נתיבי עם סימן קלא' ס"ד

מלבד הימים הכתובים כאן בשו"ע שאין נופלים על פניהם, ישנם עוד ימים מסויימים כאלה:.... מר"ח סיון עד י"ב בו, וי"ב בכלל. **ואם חל י"ג בעש"ק אין אומרים בו תחנונים דמאחר שעבר כל השבוע בקדושה מסיימים אותו בקדושתו.**"

עלי נתיבים

מניין לנתיבי עם חידוש זה שאינו מופיע בפוסקים אחרים?

נראה שמקורו הוא מה שמצינו שלא מתענים ולא נופלים אפיים בכל חודש ניסן (מובא כאן בשו"ע בסעיף ז'), והסיבה היא: "מאחר שבאחד בניסן הוקם המשכן, ובי"ב ימים שאחריו הקריבו הנשיאים קרבנם, ואח"כ חג הפסח שבעה ימים, הרי **רובו יצא בקדושה**, והלכך אין להתענות בו כלל..." (לשון הב"י בסימן תכט). ואם בחודש כ"ג¹, הסיק סבא שגם בשבוע שיצא רובו בקדושה ג"כ הדין כך.

אמנם, לענ"ד, מקור נוסף היה לעיניו: הגמרא במסכת תענית (יח.) מבארת את מעמדו של יום כט' באדר לפי מגילת תענית: "הואיל ומוטל בין שני ימים טובים² עשאוהו כיום טוב עצמו". וגם על סמך גמרא זו פסק בנתיבי עם שאם יוצא יג' בסיון ביום שישי, הרי הוא מוטל בין יב' בו שלא אמרו בו תחנון ובין יום שבת.

ועל כן, בצירוף שני מקורות אלה חידש נתיבי עם את חידושו. כך נוכל להבין מדוע כתב דוקא אם יוצא יג' ביום שישי, הרי גם אם יוצא ביום חמישי עבר כבר רוב השבוע בקדושה? ועל כן דייק בכתבו "עבר כל השבוע בקדושה" ולא מספיק רוב. כי כאשר זה רק יום שישי, מצטרף הטעם השני "הואיל ומוטל בין שני ימים טובים". וכל זאת כדי לא לחדש חידוש גדול מדי ולהתיר שלא ליפול אפיים שני ימים.

כל זה הבאתי מפני שזו נפקא מינה לשבוע זה: עד יום רביעי אין אומרים תחנון. האם מפני שעבר רוב השבוע בקדושה לא נאמר תחנון בחמישי ושישי? לפי הנ"ל התשובה היא שיש לומר בהם תחנון. ורק אם נשאר יום אחד בלבד מהשבוע – נפטרים מתחנון.³

¹ לגבי הימים שבין שמיני עצרת לר"ח מרחשון נכתבו כמה טעמים לביטול התחנון: גם כאן חצי חודש עבר בקדושה, או מפני שזהו חודש "המושבע במצוות", או מפני שחודש זה שהתחיל בעינוי ראוי שיצא בשמחה. (כף החיים כאן).

² בין א' ניסן שזה אחד הימים שבו הועמד התמיד – נצחו חכמי ישראל את הצדוקים בויכוח על קרבן התמיד, ובין כח אדר שבו הגיעה בשורה טובה ליהודים שלא יבטלו מהתורה. עיי"ש.

³ נוסף בשולי הדברים: יום טוב בכט' אדר בוטל כשבטלה מגילת תענית (כך נפסק עפ"י הגמרא בראש השנה יט.), אולם ישנו יום אחר המתאים להגדרות אלה: יום ב' בסיון. כך כותב ר' שלמה קלוגר בשו"ת האלף לך שלמה, או"ח סימן שלא'. שהרי לפניו ר"ח ולאחריו שלושת ימי הגבלה.

ואמר לי בצדק מנחם אביבי הי"ו שבימינו ישנו עוד יום כזה: יום כט' באייר. שלפניו יום ירושלים ולאחריו ר"ח סיון. ועל כן מן הראוי להמנע מפילת אפיים מיום ירושלים ועד י"ב בסיון ברצף.